

DUMITRIȚA-RALUCA PARFENTIE

masterandă, Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării, USM

Dreptate, Egalitate, Fraternitate?!

N-am auzit pe nimeni să zică: vreau să străbat Realitatea-n lung și-n lat. Resemnați, să trăim într-o existență analogică „Orașului Pisicilor”¹, clădită în scopul de a ne pierde, avem ca principală grijă să ascundem mirosul de „Om” în fața felineilor, în fața puterii. Istoria ne-a transformat în entități inodore, incapabile să trezim interes până și celui mai fin nas „beletristic”, cel al lui Jean-Baptiste Grenouille². Uneori totuși scoatem din buzunar un jeton-vis, îl învârtim printre degete și-l aruncăm în deschizătura tonomatului. O pace espresso,

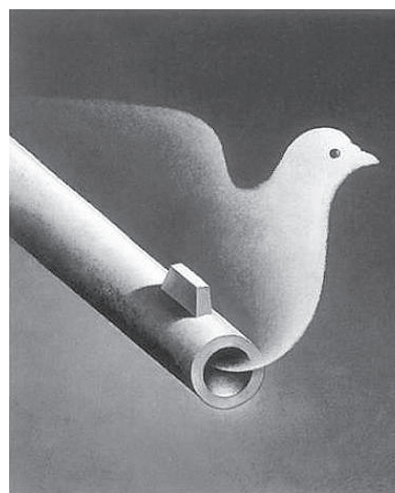

Arlechinul

dreptate 3 în 1 sau înțelegere instant, indiferent ce bem, răsuflăm ușurați că Epimeteu a avut grijă ca Speranța, atunci când va ieși-n public, să arate ca proaspăt scoasă din cutie.

Cu ochii închiși, savurându-ne achiziția conceptuală, ne imaginăm un Nietzsche care nu a avut dreptate atunci când afirma: „omul este ceva ce trebuie depășit”.

Lumea e cea care trebuie întinsă pe patul lui Procust, până-i cedează încheieturile, și asta pentru că suntem mulți, pentru că avem nevoie de spațiu, pentru a evita ciocnirile de ideologie și pentru a ne desfășura activitățile fără a stingheri pe nimeni. Avem nevoie de o lume care să aibă dimensiunile perfecțiunii. În cartea sa *Drepturile omului pe înțelesul copiilor de la 7 la 77 de ani*, Rama Yade, Secretar de Stat la Ministerul Afacerilor Externe și al Drepturilor Omului, transformă limitele impuse libertății în ustensile indispensabile pentru retușarea și atingerea desăvârșirii. Lecturând, realizăm că drepturile omului s-au născut în urma unui îndelungat travaliu istoric. Abia începând cu secolul al XVII-lea, filosofi precum Grotius sau Spinoza revin la acest concept, tratându-l aprofundat și eliminând judecata conform căreia caracterul uman și egalitatea oamenilor sunt strâns legate de credința în Dumnezeu.

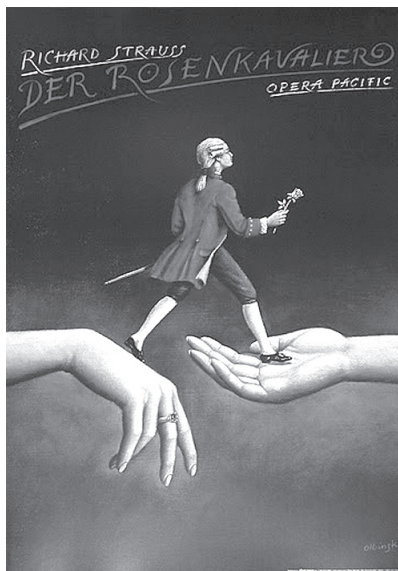
Arma păcii

„Omul are nevoie de un contract pentru a trăi în societate”, susțin Hobbes și Locke. În caz contrar, haosul ar fi imanent. Pornind de la raționamentul „omul este pentru om ca un lup”³, conștientizăm că „ceilalți lupi” ne-ar „sfâșia, dacă ar ști că urletul” nostru „e în realitate un plâns”⁴. Tocmai de aceea, ca măsură de precauție, s-au inventat atât de multe drepturi, încât e imposibil să spunem exact numărul lor. Astfel, distingem: drepturi civile (dreptul la vot, libertatea de exprimare, libertatea presei, libertatea de asociere); drepturi economice și sociale (dreptul la un loc de muncă, la educație, la grevă și la o locuință), precum și drepturile corpului (dreptul la viață, la integritate, la circulație etc.).

Așteptare

Ierarhia drepturilor nu se încheie aici. Deosebim, de asemenea, drepturi favorizate de liberali și de socialiști. În primul caz e vorba despre „drepturile politice și civile care servesc la protejarea oamenilor față de putere și la protejarea vieții private, statul neavând dreptul să controleze totul”. În cel de-al doilea caz, „drepturile nu valorează nimic decât dacă oamenii sunt efectiv în măsură să le exercite”. Deși avem pretenția de a ne fi desprins

Bărbat mergând printre mâini

demult de Cro-Magnon, o lume fără frontiere, având ca liant drepturile și îndatoririle cetățeanului, e încă la stadiul de morulă. Asta în condițiile în care, deși acum 222 de ani, mai exact la 26 august 1789, Franța a proclamat Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului valabilă pentru toate ființele umane, continuăm să ne confruntăm cu „fatwa”⁵ și arestări pentru enunțarea adevărului (cazul bloggerului Hu Jia, condamnat la 3 ani de închisoare pentru că a lansat sloganul „China vrea drepturile omului, nu Jocurile Olimpice” sau al avocatului orb Chen Guangsheng,

condamnat la 4 ani de închisoare pentru denunțarea avorturilor și sterilizărilor forțate). „În lume două sute optsprezece milioane de copii lucrează, iar două sute cincizeci de mii de copii, numiți copii-soldați, sunt folosiți de către adulți în războaiele din Birmania, Columbia, Ciad, Sri Lanka sau Sierra Leone.” Ceea ce începea atât de frumos în Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului: „Oamenii se nasc și rămân liberi și egali în drepturi” se sfârșește sângeros, ca o imagine a unui vis, înguncheat în fața Realității, făcându-și seppuku.

Scriitorul Joseph de Maistre a avut dreptate atunci când, în lucrarea sa *Considerații asupra Franței* (1797), spunea că Omul ale cărui drepturi încercau să le aperse revoluționarii francezi nu există. „Nu există Om în această lume. Am văzut francezi, italieni, ruși etc. Însă afirm că Om nu am întâlnit niciodată în viața mea.” Problema modificării noțiunii de „om” cu „uman” a fost ridicată și de feministe. Unele țări, precum America sau Spania, utilizează expresia „drepturi umane” (*human rights/derechos humanos*) în locul expresiei „drepturile omului”. Inexistența Omului (cu

majusculă) se datorează solipsismului, întreaga lume exterioară înscriindu-se în limitele conștiinței individuale. Într-o oarecare măsură, drepturile dezvăluie specia „Homo egoist”, îndreptățind părți din ideologia marxistă. Totuși, nu putem nega faptul că drepturile au jucat un rol important în menținerea verticală a coloanei vertebrale umane, evitând tocirea acesteia sub impactul mizeriei și lăcomiei. „Din cele 200 de țări care există în lume, două treimi abia dacă au împlinit vârsta de 60 de ani.” Dorința de a-și apăra „tânăra” suveranitate o justifică într-o oarecare măsură utilizarea „realpolitik-ului”⁶. În plus, conducătorii altor țări preferă să mascheze realitatea pentru a diminua posibilitatea de a fi criticați.

Rama Yade, în tentativa de a se implica în problemele umanității și de a apăra drepturile omului, sugerează că pentru menținerea unui echilibru ideal „trebuie să ai principii ferme și să fii deschis dialogului”, accentuând, astfel, rolul de bumerang al comunicării. Da, avem nevoie de o lume care să aibă dimensiunile perfecțiunii, însă nu devenind anorectică la capitolul valori sau bulimică la capitolul omenie.

Până se va descoperi o dietă ideală, rămân a contempla poza lui John Lennon și Yoko Ono în care vibrează câteva cuvinte-n alb-negru: „War is over! If you want it”. Trebuie doar să vrem...

¹ H. Murakami. 1Q84.

² Personajul central din romanul *Parfumul* de Patrick Suskind.

³ Hobbes.

⁴ O. Paler. *Poeme*.

⁵ Condamnare religioasă la moarte.

⁶ Cuvânt german, inventat de Bismarck. O modalitate cinică a unei țări de a-și apăra interesele înainte de orice, devenind prietenă cu o altă țară chiar și atunci când nu îi aprobă acțiunile, dar când acest lucru o ajută să fie mai puternică.